

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«КІЦМАНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням педагогічної ради

ВСП «КФК ЗВО «ПДУ»

від «08» 02 2025 р. протокол № 5

Введено в дію наказом

ВСП «КФК ЗВО «ПДУ»

від «08» 02 2025 р. № 353

Директор Іван БІЛЯР

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«ЗЕМЕЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ»

підготовки фахового молодшого бакалавра

за освітньо-професійною програмою

«ГЕОДЕЗІЯ ТА ЗЕМЛЕУСТРІЙ»

2025 рік

Укладачі:

Тетяна ДРУЦУЛ, кандидат юридичних наук, викладач землевпорядних та юридичних дисциплін, кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії»

Тетяна Антошук, кандидат архітектури, викладач землевпорядних дисциплін, кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії»

Ганна Антошук, викладач землевпорядних дисциплін, кваліфікаційна категорія «спеціаліст вищої категорії», викладач - методист

Розглянуто та схвалено

цикловою комісією агромеханічних та землевпорядних дисциплін

Протокол № 7 від «07» 02. 2025 року

Голова циклової комісії Ганна АНТОЩУК

Погоджено

методичною радою

Протокол № 4 від «27» 02. 2025 року

Голова методичної ради Світлана СЛОБОДЯН

Пояснювальна записка

Предметом вивчення навчальної дисципліни є Земельний кодекс України, який спрямований на рішучу відмову від ідеологічних постулатів, на яких базувались соціалістичні земельні відносини: монополії державної власності на землю та безальтернативності одержавлених колективно-сумісних форм землекористування у сільському господарстві.

Міждисциплінарні зв'язки: усі дисципліни землевпорядного напрямку.

Для кращого засвоєння матеріалу викладач повинен використовувати різноманітні форми і методи навчання: заняття на виробництві, заняття-екскурсії, рольові ігри, семінарські заняття, інноваційні технології, наочні посібники (карти землекористування, кадастрові плани, зразки документації з управління земельними ресурсами, цифрові моделі рельєфу, геоінформаційні системи, аерофотознімки, тематичні плакати, навчальні відеофільми, презентації, моделі земельних ділянок).

Структура освітнього компонента є орієнтовною. Під час складання робочих навчальних програм викладачі можуть вносити обґрунтовані зміни та доповнення в зміст навчального матеріалу та розділ навчальних годин за темами в межах бюджету часу, відведеному навчальним планом на вивчення освітнього компоненту. Внесені зміни та доповнення мають бути обговорені на засіданні циклової комісії і затверджені заступником директора з навчальної роботи.

Програма освітнього компонента складається з таких розділів:

1. Загальні положення.
2. Землі України.
3. Права на землю.
4. Набуття і реалізація права на землю.
5. Гарантії прав на землю.
6. Охорона земель.
7. Управління в галузі використання і охорони земель.

1. Мета та завдання вивчення освітнього компонента

Метою вивчення навчальної дисципліни «Земельний кодекс України» є надання студентам необхідних теоретичних і практичних знань та привити їм навички і вміння самостійної роботи при вирішенні конкретних виробничо-ситуаційних завдань в галузі сучасного землевпорядного виробництва.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Земельний кодекс України» є регулювання земельних відносин з метою забезпечення раціонального використання земель, рівноправного розвитку всіх форм власності на землю, збереження та відтворення родючості ґрунтів, поліпшення природного середовища, охорони прав фізичних і юридичних осіб на землю тощо.

2. Очікувані результати навчання

Відповідно до Стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 193 Геодезія та землеустрій освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр», затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України «від 10.02.2023 р. № 137, відповідності до Наказу Міністерства освіти і науки України від 02.05.2023 року № 510 «Про затвердження Типового положення про організацію освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти та Положення про практичну підготовку здобувачів фахової передвищої освіти» у результаті вивчення освітнього компонента «Земельний кодекс України» здобувач освіти повинен володіти такими предметними компетентностями:

Інтегральна компетентність: здатність вирішувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі професійної діяльності в сфері геодезії та землеустрою із застосуванням теоретичних знань та методів, геодезичних, фотограмметричних, геоінформаційних,

картографічних технологій і систем землеустрою та кадастру, чинного законодавства щодо регулювання земельних відносин.

Загальні компетентності: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; знання та розуміння предметної області та розуміння професії; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність проведення досліджень на відповідному рівні; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність бути критичним та самокритичним; здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні компетентності: здатність використовувати земельне законодавство з метою вирішення земельних спорів та юридичних оформлень землевпорядної документації; здатність здійснювати державний контроль за використанням і охороною земель та їх моніторинг, складати необхідну документацію та вести звітність; здатність застосовувати законодавчу базу про Державне управління земельним фондом, його суть і завдання.

Оволодівши зазначеними вище компетентностями, здобувач освіти повинен

знати:

- усі глави та статті Земельного кодексу;
- склад і категорії земель, встановлення та зміну цільового призначення земель;
- право власності та форми власності на землю;
- види землекористувань та їх обмежень;
- правовий режим земель кожної з категорій;
- повноваження органів державної і виконавчої влади, спеціально уповноважених органів у галузі земельних відносин;
- підстави і відшкодування збитків власникам землі і землекористувачам та відшкодування втрат лісгосподарського виробництва;
- види відповідальності за порушення земельного законодавства;

вміти:

- вміло та правильно застосовувати норми статей Земельного кодексу в різних виробничих ситуаціях;
- правильно застосовувати нормативно-правові акти при врегулюванні суспільних земельних відносин;
- вирішувати питання, пов'язані з регулюванням земельних відносин;
- вирішувати земельні спори.

3. Структура освітнього компонента

№ з /П	Назва розділу, теми програми	Обсяг годин					
		всього	у тому числі				
			лекційні	практичні	лабораторні	навчальна практика	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	
НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА							
1. Загальні положення							
1.1	Дисципліна, завдання і зміст курсу. Загальні відомості про Земельний кодекс України. Зв'язок з іншими дисциплінами.	2	2				
1.2	Основні положення. Повноваження Верховної Ради України, Верховної Ради АР Крим та органів місцевого самоврядування у галузі земельних відносин	2	2				
1.3	Повноваження органів виконавчої влади в галузі земельних відносин	4	2				2
	По розділу 1	8	6				2
2. Землі України							
2.1	Склад та цільове призначення земель України	4	2	2			
2.2	Землі сільськогосподарського призначення	8	2	2			4
2.3	Землі житлової та громадської забудови	2	2				
2.4	Землі природо-заповідного, іншого природоохоронного та оздоровчого призначення. Землі рекреаційного та історико-культурного призначення	6	2				4
2.5	Землі лісогосподарського призначення та водного фонду	2	2				
2.6	Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення	4	2				4
	По розділу 2	28	12	4			12
3. Права на землю							
3.1	Право власності на землю	2	2				
3.2	Право користування землею	2	2				
3.3	Право земельного сервітуту та добросусідства, право користування чужою земельною ділянкою для	6	2				4

	сільськогосподарських потреб або для забудови.						
	По розділу 3	10	6				4
4. Набуття і реалізація права на землю							
4.1	Набуття права на землю громадянами та юридичними особами	4	2	2			
4.2	Продаж земельних ділянок державної чи комунальної власності або права на них на підставі цивільно-правових договорів	6	2				4
4.3	Продаж земельних ділянок або прав на них на конкурентних засадах	8	2	2			4
4.4	Припинення прав на землю	2	2				
	По розділу 4	20	8	4			8
5. Гарантії прав на землю							
5.1	Захист прав на землю	2	2				
5.2	Відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам і вирішення земельних спорів	4	2				2
	По розділу 5	6	4				2
6. Охорона земель							
6.1	Завдання, зміст і порядок охорони земель	2	2				
6.2	Використання техногенно забруднених земель та консервація земель	4	2				2
	По розділу 6	6	4				2
7. Управління в галузі використання і охорони земель							
7.1	Встановлення та зміна меж адміністративно-територіальних одиниць і планування використання земель	4	2	2			
7.2	Державний земельний кадастр	4	2	2			
7.3	Відповідальність за порушення земельного законодавства	2	2				2
	По розділу 7	12	6	4			2
НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА							
КУРСОВА РОБОТА							
РАЗОМ ПО ОСВІТЬОМУ КОМПОНЕНТУ		90	46	12			32

4. Зміст освітнього компонента

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

ВСТУП

Зміст освітнього компонента охоплює відомості про теоретичні, законодавчі, нормативні основи, методи, функції та механізми управління земельними ресурсами, а також особливості управління земельними ресурсами на різних адміністративних рівнях, різних форм власності та різного цільового призначення.

Курс розроблено таким чином, щоб ознайомити здобувачів освіти із історичними та соціальними передумовами розвитку системи управління земельними ресурсами, основними завданнями, функціями, принципами та механізмами управління. Здобувачі освіти отримають знання щодо стандартів, норм, правил та регламентів управління земельними ресурсами.

Отримані знання є необхідними при плануванні управлінням земельними ресурсами на різних адміністративних рівнях, різних форм власності та різного цільового призначення. Без цих навиків і знань неможливо ефективно і грамотне керівництво управлінням земельними ресурсами на всіх рівнях.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.

Тема 1.1. Дисципліна, завдання і зміст курсу. Загальні відомості про Земельний кодекс України. Зв'язок з іншими дисциплінами.

Дисципліна, завдання і зміст курсу. Загальні відомості про Земельний кодекс України. Зв'язок з іншими дисциплінами.

Тема 1.2. Основні положення. Повноваження Верховної Ради України, Верховної Ради АР Крим та органів місцевого самоврядування у галузі земельних відносин

Земля як основне національне багатство. Земельні відносини. Регулювання земельних відносин. Земельне законодавство та його завдання. Принципи земельного законодавства. Повноваження Верховної Ради України, Верховної Ради АР Крим, обласних і районних рад, сільських, селищних та міських рад у галузі земельних відносин.

Тема 1.3. Повноваження органів виконавчої влади в галузі земельних відносин

Повноваження Кабінету Міністрів України в галузі земельних відносин. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, у галузі земельних відносин. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, у галузі земельних відносин. Повноваження центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, у галузі земельних відносин.

2. ЗЕМЛІ УКРАЇНИ

Тема 2.1. Склад та цільове призначення земель України

Склад та категорії земель України. Встановлення та зміна цільового призначення земель. Наслідки порушення порядку встановлення та зміни цільового призначення.

Тема 2.2. Землі сільськогосподарського призначення

Визначення земель сільськогосподарського призначення та порядок їх використання. Пріоритетність земель сільськогосподарського призначення. Земельні ділянки державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій і їх приватизація. Використання земельних ділянок з меліоративними системами. Збереження права на землю сільськогосподарських підприємств, установ та організацій, особистих селянських і фермерських господарств.

Земельні ділянки сільськогосподарських підприємств. Визначення місця розташування земельних ділянок громадян при ліквідації сільськогосподарських підприємств, установ та організацій. Розподіл несільськогосподарських угідь при ліквідації сільськогосподарських підприємств. Землі фермерських господарств та їх приватизація членами фермерських господарств. Земельні ділянки особистих селянських господарств, для сінокосіння і випасання худоби, для ведення садівництва та для городництва. Право несільськогосподарських підприємств, установ та організацій на землю.

Практичне заняття №1

Вивчення категорій земель України.

2.3. Землі житлової та громадської забудови

Визначення земель житлової та громадської забудови та їх використання. Земельні ділянки для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і гаражного будівництва. Земельні ділянки житлово-будівельних (житлових) і гаражно-будівельних кооперативів. Земельні ділянки багатоквартирних жилих будинків.

Практичне заняття №2

Вивчення земель сільськогосподарського призначення.

2.4. Землі природо-заповідного, іншого природоохоронного та оздоровчого призначення.

Землі рекреаційного та історико-культурного призначення

Землі природно-заповідного фонду. Склад земель природно-заповідного фонду. Використання земель природно-заповідного фонду. Землі іншого природоохоронного призначення та їх використання. Визначення земель оздоровчого призначення. Обмеження діяльності на землях оздоровчого призначення. Використання земель оздоровчого призначення.

Визначення земель рекреаційного призначення. Склад земель рекреаційного призначення. Використання земель рекреаційного призначення.

Склад земель історико-культурного призначення. Використання земель історико-культурного призначення.

2.5. Землі лісгосподарського призначення та водного фонду

Визначення земель лісгосподарського призначення. Власність на землі лісгосподарського призначення. Використання земель лісгосподарського призначення.

Склад земель водного фонду. Право на землі водного фонду. Прибережні захисні смуги. Обмеження у використанні земельних ділянок прибережних захисних смуг уздовж річок, навколо водойм та на островах. Обмеження у використанні земельних ділянок прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів та на островах у внутрішніх морських водах. Смуги відведення. Берегові смуги водних шляхів.

2.6. Землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення

Визначення земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення. Землі промисловості, транспорту (залізничного, морського, річкового, автомобільного та дорожнього господарства, авіаційного, трубопровідного). Землі міського електротранспорту, зв'язку, енергетичної системи, оборони.

3. ПРАВА НА ЗЕМЛЮ

3.1. Право власності на землю

Зміст права власності на землю. Земельна ділянка як об'єкт права власності. Формування земельної ділянки як об'єкта цивільних прав. Суб'єкти права власності на землю. Право власності на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад, держави. Спільна власність на землю. Виникнення права спільної часткової і спільної сумісної власності на земельну ділянку. Права та обов'язки власників земельних ділянок.

3.2. Право користування землею

Право постійного користування земельною ділянкою та право оренди земельної ділянки. Право концесіонера на земельну ділянку. Права і обов'язки землекористувачів. Обов'язки організацій, що проводять розвідувальні роботи.

3.3. Право земельного сервітуту та добросусідства, право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб або для забудови. Обмеження прав на землю

Зміст і види земельного сервітуту. Порядок встановлення, дія і припинення дії земельного сервітуту. Підстави набуття і зміст права користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб або для забудови.

Зміст добросусідства. Зміст і види земельного сервітуту. Порядок встановлення, дія і припинення дії земельного сервітуту. Зміст добросусідства. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб або для забудови. Поняття обмеження у використанні земельних ділянок, обтяження прав на земельну ділянку. Обтяження прав на земельну ділянку, обмеження у використанні земель. Охоронні зони. Зони санітарної охорони. Санітарно-захисні зони. Зони особливого режиму використання земель.

4. НАБУТТЯ І РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ЗЕМЛЮ

4.1. Набуття права на землю громадянами та юридичними особами

Підстави набуття права на землю із земель державної та комунальної власності. Передача земельних ділянок державної власності у комунальну власність та земельних ділянок комунальної власності у державну власність. Набуття права на земельну ділянку за давністю користування (набувальна давність). Перехід права на земельну ділянку при переході права на будівлю і споруду. Порядок безоплатної приватизації земельних ділянок громадянами та норми їх передачі.

Повноваження органів виконавчої влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування щодо передачі земельних ділянок у власність або у користування. Порядок надання земельних ділянок державної або комунальної власності у користування. Порядок передачі земельних ділянок в оренду. Виникнення права на земельну ділянку. Оформлення речових прав на земельну ділянку.

Практичне заняття

Ознайомлення з порядком безоплатної приватизації земельних ділянок громадянами та норми їх передачі.

4.2. Продаж земельних ділянок державної чи комунальної власності або права на них на підставі цивільно-правових договорів

Продаж земельних ділянок державної чи комунальної власності або прав на них та їх порядок. Особливості продажу земельних ділянок державної або комунальної власності іноземним державам, іноземним юридичним особам.

Покупці земель сільськогосподарського призначення. Набуття права власності на земельні ділянки на підставі інших цивільно-правових угод.

Зміст угод про перехід права власності на земельні ділянки. Застава земельних ділянок.

4.3. Продаж земельних ділянок або прав на них на конкурентних засадах

Обов'язковість продажу земельних ділянок державної або комунальної власності на конкурентних засадах, земельні торги. Добір земельних ділянок державної чи комунальної власності та підготовка лотів для продажу на земельних торгах. Підготовка до проведення та порядок проведення земельних торгів. Встановлення результатів торгів. Оприлюднення результатів земельних торгів.

Практичне заняття

Вивчення порядку продажу земельних ділянок на земельних торгах.

4.4. Припинення прав на землю

Підстави припинення права власності чи права користування земельною ділянкою. Добровільна відмова від права власності або права постійного користування земельною ділянкою. Підстави для примусового припинення прав на земельну ділянку.

Порядок припинення права користування земельними ділянками, які використовуються з порушенням земельного законодавства. Припинення права власності на земельну ділянку особи, якій земельна ділянка не може належати на праві власності. Викуп земельних ділянок для суспільних потреб. Примусове відчуження земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності.

Конфіскація земельної ділянки. Перехід права власності на земельні ділянки, що перебувають у користуванні. Порядок вилучення земельних ділянок.

Особливо цінні землі та порядок припинення прав на них. Порядок погодження питань, пов'язаних з викупом земельних ділянок для суспільних потреб або з мотивів суспільної необхідності.

5. ГАРАНТІЇ ПРАВ НА ЗЕМЛЮ

5.1. Захист прав на землю

Способи захисту прав на земельні ділянки. Гарантії права власності на земельну ділянку. Відповідальність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за порушення права власності на землю. Відповідальність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за видання актів, які порушують права власників земельних ділянок.

5.2. Відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам і вирішення земельних спорів

Підстави відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам. Порядок відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам.

Органи, що вирішують земельні спори. Порядок розгляду земельних спорів органами місцевого самоврядування та центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері земельних відносин. Права і обов'язки сторін при розгляді земельних спорів. Виконання рішення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну

політику у сфері земельних відносин та органів місцевого самоврядування щодо земельних спорів.

6. ОХОРОНА ЗЕМЕЛЬ

6.1. Завдання, зміст і порядок охорони земель

Поняття, завдання та зміст охорони земель. Стандартизація і нормування в галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів. Рекультивация порушених земель. Вимоги щодо охорони земель від забруднення небезпечними речовинами. Охорона ґрунтів.

6.2. Використання техногенно забруднених земель та консервація земель

Поняття техногенно забруднених земель. Особливості використання техногенно забруднених земель сільськогосподарського призначення. Деградовані і малопродуктивні землі. Консервація деградованих, малопродуктивних і техногенно забруднених земель.

7. УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ ВИКОРИСТАННЯ І ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ.

7.1. Встановлення та зміна меж адміністративно-територіальних одиниць і планування використання земель

Межі районів, сіл, селищ, міст, і районів у містах. Органи, які приймають рішення про встановлення та зміну меж адміністративно-територіальних одиниць. Порядок встановлення та зміни меж.

Загальнодержавні і регіональні програми використання і охорони земель. Природно-сільськогосподарське районування земель. Зонування земель.

Практичне заняття

Ознайомлення зі встановленням та змінами меж адміністративно-територіальних одиниць.

7.2. Державний земельний кадастр

Визначення, призначення та завдання ведення державного земельного кадастру. Склад відомостей Державного земельного кадастру. Кадастрове зонування, кадастрові зйомки, бонітування ґрунтів, економічна та грошова оцінка земель.

Практичне заняття

Вивчення Державного земельного кадастру

7.3. Відповідальність за порушення земельного законодавства

Недійсність угод щодо земельних ділянок. Відповідальність за порушення земельного законодавства. Повернення самовільно зайнятих земельних ділянок.

Самостійна робота

Основним завданням закладів фахової передвищої освіти на сучасному етапі розвитку суспільства є формування творчої особистості, спеціаліста, здатного до самостійного підвищення фахового рівня, самоосвіти, креативності, інноваційної діяльності. Але вирішення цього завдання неможливе, якщо в освітньому процесі існуватиме лише передача знань від викладача до здобувача освіти. Щоб залучити здобувача освіти до активного здобуття знань, неocenненою є роль самостійної роботи.

В орієнтовній структурі освітнього компоненту до кожного розділу вказано кількість годин, відведена на самостійне вивчення. Самі ж теми самостійного вивчення визначає викладач, що забезпечуватиме його творче ставлення до праці, надасть можливість розвивати педагогічно доцільну лінію співпраці та перетворити дисципліну на засіб формування всебічно розвиненої особистості здобувача освіти.

Визначені теми самостійного вивчення повинні бути відображені в робочій навчальній програмі, розглянуті на засіданні циклової комісії та затверджені заступником директора з навчальної роботи.

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами діагностики (оцінювання та демонстрування результатів навчання) є: усне опитування на заняттях; письмові завдання; самостійні роботи; тестування; екзамен.

6. Критерії оцінювання навчальних досягнень

«Відмінно» - оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Здобувач освіти активно працює протягом усього курсу і показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом;

«Добре» - оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Здобувач освіти активно працює протягом усього курсу, питання висвітлює повно, висвітлення їх завершено висновками, виявлене вміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, в усних відповідях – неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення слухача до фактів;

«Задовільно» - оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; здобувач освіти у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але на заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу. У практичних завданнях припущені несуттєві помилки;

«Незадовільно» - оцінюється завдання, що не виконане, або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Здобувач освіти виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях та практичному завданні припущені суттєві помилки.

7. Рекомендована література та інформаційні ресурси

Рекомендована література

Базова:

1. Земельний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 3–4 (зі змінами і доповненнями).
2. Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України. –2003, № 18, № 19–20, № 21–22, ст.144 [Нова редакція від 09.06.2013].
- 3.

Допоміжна:

1. Науково-практичний коментар до Земельного кодексу України / За редакцією д.ю.н., професора В.І.Семчика. – Київ, 2011.
2. Мирошниченко А.М., Марусенко Р.І. Науково-практичний коментар до Земельного кодексу України. – Київ, 2012.
4. Земельний кодекс України, науково-практичний коментар; за редакцією к.е.н. А.Мартима. – Київ, 2012.

Інформаційні ресурси:

1. Верховна Рада України // www.zakon.rada.gov.ua
2. Український агропортал // www.agro-portal.biz
3. **Урядовий портал** // www.kmu.gov.ua
4. Перший український агропортал // www.Ukrfermer.com
5. **Сайт «Фермерський бізнес»** // www.farmer-business.info

Інтернет джерела:

Вебсайт: <https://surl.li/hozagw>